

רע"פ 5155/23 - סלביק ריף נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 5155/23

לפני: כבוד השופט י' אלרון

המבקש: סלביק ריף

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע ב-עפ"ג 76310-01-23 מיום 31.5.2023 שניתן על ידי השופטים י' עדן, ג' גדעון ו-ע' כהן; בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר

בשם המבקש: עו"ד מנשה סלטון

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופטים י' עדן, ג' גדעון ו-ע' כהן) ב-עפ"ג 76310-01-23 מיום 31.5.2023, במסגרתו התקבל באופן חלקי ערעור המשיבה על גזר דינו של בית משפט השלום (השופט א' דורון) ב-ת"פ 5984-07-21 מיום 9.11.2022.

2. על פי עובדות כתב האישום, החל משנת 2016 המבקש עבד כעובד סוציאלי בבית הסוהר הרלוונטי (להלן: בית הסוהר). לצד תפקיד זה, שימש גם כאחראי על צילום ותיעוד אירועים בבית הסוהר, ומתוקף זאת הורשה להכניס אליו מצלמות. בשלושה מועדים בסמוך לחודש יולי 2020, בלילות בהם נשאר ללון בבית הסוהר, המבקש הציב מצלמה בתוך קרטון של משחת שיניים כשהעדשה חשופה, הניח אותה בתוך שקית ותלה אותה על וו לתליית בגדים במקלחת.

כך, המבקש תיעד באמצעות המצלמה את סגל הסוהרים בעת שהתקלחו. בהמשך, צפה בטלפון הנייד בהקלטות שצילם של חמש נשות סגל שהתקלחו בעירום.

אחר הדברים האלה, בסמוך לחודש ספטמבר 2020 המבקש לקח עציץ מפלסטיק שהיה בשירותי הסגל, גזר חלק מהספוג שהחזיק את הפרח שבעציץ, הטמין את המצלמה, חורר את העציץ וכיוון את העדשה כך שתקליט את אזור החזה ומטה של כל מי שהשתמש בשירותים. בהמשך, בתדירות של בין פעמיים בשבוע לפעם בשבועיים, הקליט את חברי הסגל בעודם משתמשים בשירותים. המבקש צפה בהקלטות של שבעה חברי סגל וכן מספר אסירים כשהם בעירום חלקי בעודם עושים צרכיהם בשירותים.

במהלך עבודות אחזקה שבוצעו בשירותי הסגל בחודש דצמבר 2020 הבחין אחד האסירים במצלמה ודיווח על כך. בעקבות זאת הגיעו לשירותים אנשי סגל ובהם המבקש, אשר לקח את המצלמה, הניח אותה על הרצפה וכיבה אותה. בגין המעשים המתוארים, המבקש הואשם בריבוי עבירות של פגיעה בפרטיות לפי סעיף 2(3) לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981; ומעשים מגונים, לפי סעיף 348(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

3. בית משפט השלום הרשיע את המבקש במיוחס לו בכתב האישום על פי הודאתו, במסגרת הסדר טיעון אשר לא כלל הסכמה לעניין העונש. בגזר הדין, בית המשפט עמד על פגיעת המבקש בערכים המוגנים, בהם כבוד המתלוננים ופרטיותם, זכותם לאוטונומיה על גופם, וכן שמירת האמון בקרב עובדי בית הסוהר. נקבע כי מידת הפגיעה היא "גבוהה במיוחד", בשים לב לכך שהמבקש ניצל את תפקידו ואת האמון שניתן בו להתקנת המצלמה. עוד צוין, כי למעשי המבקש קדם תכנון מוקדם ומפורט, וכי במשך תקופה ארוכה לא חדל מביצוע העבירות ואף שכלל את דרכיו, תוך שהוער כי "יש להניח שאלמלא נתפס המכשיר שבעזרתו צילם [...] היה ממשיך במעשיו עוד ועוד". לאור זאת, נקבע מתחם עונש הולם אחד עבור כלל העבירות הנע בין 9 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות ל-16 חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח.

4. בגזירת העונש בגדרי המתחם, נשקלו הודאתו של המבקש והבעת חרטה על מעשיו, אשר הובילו לחיסכון בזמן שיפוטי ואף חסכו עדויות מהמתלוננים. בית משפט השלום עמד על כך שהמבקש השתלב בהצלחה בהליך טיפולי, ומשכך סבר כי יש לקבוע את עונשו בתחתית מתחם הענישה. בסופו של דבר, נגזר על המבקש עונש של 9 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות; 10 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירות של פגיעה בפרטיות, עבירת מין או מעשה מגונה, למשך 3 שנים; וקנס בסך 10,000 ש"ח. כמו כן, נקבע כי המבקש ישלם פיצוי לנפגעי העבירה בסכום כולל של 30,000 ש"ח.

5. ערעור המשיבה לבית המשפט המחוזי - התקבל באופן חלקי. בית המשפט המחוזי קבע כי מתחם הענישה שנקבע בבית משפט השלום אינו משקף כראוי את ריבוי העבירות, חומרתן ומספר הנפגעים מהן. הודגש כי המבקש ביצע את המעשים "תוך תכנון וניצול של האמון אשר ניתן בו כבעל תפקיד במסגרת מתקן הכליאה" וכי למעשיו חומרה יתרה בשל האמון שרכשו לו האסירים מתוקף תפקידו. בשים לב למדיניות הענישה הנוהגת, נקבע כי מתחייב עונש מאסר בפועל משמעותי וכי מתחם הענישה שלו עתרה המשיבה, הנע בין 18 ל-36 חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח, מבטא כראוי את חומרת המעשים. עוד צוין, כי אף אילו היו קיימים שיקולים שיקומיים משמעותיים בעניינו של המבקש, אין לקבוע את עונשו בתחתית מתחם הענישה, וזאת לאור שיקולי ענישה נוספים כהרתעת היחיד והרתעת

הרבים. לפיכך, ובהתאם לכלל שלפיו ערכאת ערעור אינה ממצה את הדין, הוחלט להחמיר את עונשו של המבקש ולגזור עליו עונש של 15 חודשי מאסר בפועל מאחורי סורג ובריא.

6. מכאן הבקשה שלפניי, המופנית כלפי חומרת העונש, ולצידה בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל. לטענת המבקש, יש לקבל את הבקשה, בין היתר, בשל פער "חריג וקיצוני" בין העונש שנגזר עליו בערכאה הדיונית לעונש שגזרה עליו ערכאת הערעור. כמו כן, נטען כי בית המשפט המחוזי לא נימק כנדרש מדוע קבע מתחם ענישה בין 18 ל-36 חודשי מאסר בפועל וכי מתחם זה חורג ממדיניות הענישה הנוהגת. בנוסף, נטען כי בית המשפט המחוזי התעלם בגזירת העונש משיקולי שיקום ונתן משקל רב מדי לשיקולי הרתעת היחיד והרתעת הרבים.

7. דין הבקשה להידחות. רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במקרים חריגים בלבד המעוררים סוגיה משפטית עקרונית החורגת מעניינו הפרטי של המבקש או במקרים בהם עולה חשש לאי-צדק מהותי או עיוות דין (רע"פ 4710/23 רקייק נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (29.6.2023)). כמו כן, בקשת רשות ערעור על חומרת העונש תתקבל רק במקרים נדירים בהם ישנה סטייה מהותית ממדיניות הענישה הנוהגת (רע"פ 4155/23 חביב נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (5.6.2023)). בבקשה שלפניי כלל לא נטען לשאלה עקרונית, והיא אף אינה מעלה חשש לעיוות דין.

8. כפי שנקבע לא אחת, עצם קיומו של פער בחומרת העונש בין הערכאה הדיונית לערכאת הערעור אינו מצדיק, כשלעצמו, מתן רשות ערעור במסגרת "גלגול שלישי", אלא יש לבחון אם התוצאה העונשית הסופית שנגזרה על המבקש הולמת את חומרת מעשיו (ראו מני רבים: רע"פ 8292/22 לוי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (12.12.2022); רע"פ 5749/22 מזרחי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (1.9.2022)).

9. לעבירות הנעשות בידי עובדי מערכת אכיפת החוק המנצלים את הכוח העומד להם מתוקף תפקידם, נודעת חומרה רבה. במקרה אחר ציינתי:

"לא אחת עמד בית משפט זה על החומרה היתרה של עבירות המבוצעות בידי בעלי סמכות, ובפרט בידי אנשי אכיפת החוק, לאור הפגיעה הנלווית להן באמון הציבורי ברשויות האכיפה. כדי לבצע את תפקידן כהלכה, זקוקות הרשויות לאמון ציבורי גבוה ביושרם וטוהר כוונותיהם של המשרתים בהן" (רע"פ 1259/23 מרעי נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (12.3.2023)).

בהתאם, נדרשת בעבירות אלה מדיניות ענישה נוקשה, אשר יהיה בה כדי להוקיע את המעשים, ולהרתיע עבריינים פוטנציאליים מביצוע עבירות נוספות.

10. המבקש, עובד סוציאלי שהופקד על שלומם ורווחתם של האסירים, ניצל את האמון שניתן בו ומיקם מצלמות נסתרות במקלחות ובתאי שירותים כדי להקליט אסירים וסוהרים ברגעיהם הפרטיים ביותר. משהצליח לבצע את זממו, שב על מעשיו פעמים רבות נוספות, תוך שהוא מוסיף ומשכלל את דרכיו. כאמור, רק במקרה נתפס, וייתכן שאלמלא כן היה מסב עוד נזק רב. את אמון האסירים בסגל בית הסוהר, כמו גם את תחושת הביטחון האישי של כלל הנפגעים, ייקח זמן רב להשיב.

11. בניגוד לנטען, בית המשפט המחוזי התייחס בפסק דינו לשיקולים שיקומיים וקבע כי אלו אינם כבדי משקל בעניינו של המבקש. כמו כן, נקבע אף אילו נמצאו שיקולי שיקום משמעותיים יש להתחשב בגזירת העונש גם בשיקולי ענישה אחרים, בהתאם להלכה לפיה שיקולים שיקומיים אינם חזות הכל, והם נשקלים במלאכת גזירת העונש לצד שיקולים נוספים (רע"פ 2917/23 וזאנה נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (24.5.2023)).

העונש שנגזר על המבקש מבטא אפוא כראוי את חומרת מעשיו, ריבוי העבירות שביצע ומספר הנפגעים מהן. אין מדובר בעונש מחמיר, וודאי שלא בעיוות דין.

12. אשר על כן, הבקשה נדחית. ממילא מתייתרת הבקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל.

ניתנה היום, כ"ג בתמוז התשפ"ג (12.7.2023).

שׁוֹפֵט
